

УДК 342.924:330.32

ФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Галина ПУЗАНОВА,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та державного управління
Міжнародного гуманітарного університету

SUMMARY

The state policy of foreign investment as a goal-oriented activity of the government authorities is realized in certain forms, which is identified by the purposes, tasks, principles, functions, methods of this activity direction. The basic legal forms of state policy of foreign investment are the legal acts: the national Ukrainian legislation and international legal acts which regulate this activity direction.

Key words: foreign investment, state policy of foreign investment, state policy of foreign investment forms, types of forms state policy of foreign investment.

АНОТАЦІЯ

Державна політика іноземного інвестування як цілеспрямована діяльність органів державної влади реалізується в певних формах, що обумовлене цілями, завданнями, принципами, функціями, методами даного напрямку діяльності. Основними правовими формами державної політики іноземного інвестування є нормативно-правові акти: національне законодавство України та міжнародно-правові акти, регулюючі даний напрям діяльності.

Ключові слова: іноземне інвестування, державна політика іноземного інвестування, форми державної політики іноземного інвестування, види форм державної політики іноземного інвестування.

Постановка проблеми. Один американський учений писав, що в світі є всього два регіони, що володіють унікальною привабливою силою: це Великі Озера в Північній Америці і Україна в Європі. Даний вислів є безперечним, оскільки займаючи за площею лише 0,4 відсотка земної суші [1, с. 4] Україна, як підкреслює Н. Корнієнко, володіє близько 5% світових запасів корисних копалин [2, с. 4]. Про унікальність нашої держави можна говорити багато – це і те, що Україна є найбільшою за площею державою Європи, але найголовніше – це унікальність українського народу, 99% якого уміють читати і писати, наявність високого рівня освіти людей, їх висока працездатність і тому подібне. Україна за чисельністю населення більш ніж у декілька разів перевищує чисельність населення таких країн, як Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія і Ісландія разом узятих, що говорить про ємкість ринку споживання та ін.

В. Чирков пише, що Місяць обертається довкола Землі тому, що на неї діють дві різноспрямовані сили: доцентрові і відцентрові. Іноземні інвестори вертаються довкола України тому, що з одного боку, їх спокушає вкладення грошей в українську економіку, а з іншої – вони побоюються це робити. Західні і східні інвестори стануть в довгі черги в наших кордонів, якщо ми уміло використаємо об'єктивно існуючу привабливість капітальних вкладень в економіку України і усунемо або хоч би приглушимо суб'єктивні обставини, що так бентежать кожного потенційного вкладника [1, с. 4]. Проте, як бачимо, іноземні інвестори не квапляться вкладати інвестиції в економіку України.

Можна погодитися з О. Гайдуцьким, який відзначає, що сьогодні економіка України, її фінансова система дуже потребують припливу іноземного капіталу, який здатний стабілізувати курс національної валюти, понизити банківські ставки, наповнити золотовалютні резерви і вирівняти платіжний баланс країни.

В Україні, здавалося б, всі це розуміють – і політики, і чиновники. Більшість виборчих гасел пістрявлять деклараціями наявності у кандидатів програм залучення

в країну крупних інвестицій. Періодично створюються спеціалізовані відомства, пишуться десятки інвестиційних програм, проводяться багаточисельні форуми про інвестиційну привабливість нашої економіки. Проте, в реальності іноземні інвестори практично не вкладають кошти до України. Чому? Тому що в світі є ще приблизно 200 країн, в багатьох з яких інвестиційний клімат набагато кращий [3].

За увагу іноземного інвестора, за його інвестиції між країнами йде жорстока боротьба. Результати цієї боротьби для більшості учасників невтішні. Світовий ринок прямих інвестицій дуже монополізований – всього 20 країн світу отримують близько 80% всіх інвестицій. Так, в 2013 р. з 1,4 трлн. дол. інвестицій 1,1 трлн. поступили всього в 20 країн, а на 183 дісталось всього 300 млрд. (або 1,6 млрд. з розрахунку на країну). Але серед цих 183 є 33 країни з рейтингом А-ААА – вони залучають близько половини з 300 млрд. дол. Значну частину з того, що залишилося отримують 73 країни з рейтингом В-ВВВ. Останні 77, включаючи Україну, конкурують за «крихітки» інвестицій, що залишилися. І ця тенденція не міняється вже 20 років! Навіть у найбільш сприятливі роки, коли інвестори легше і швидше роздавали інвестиції, група «183 країн» отримувала все ті ж 10-20%.

Що стосується України, то вона вже 23 роки знаходиться в третій групі другого ешелону менш привабливих для інвесторів країн. А. Гайдуцький підкреслює, що прийшов час це усвідомити. І перш за все для того, щоб бути реалістами і діяти адекватно. Адже з кожним роком частка України в світових об'ємах інвестицій скорочується і в 2013 р. склала вже менше 0,2% [3]. Сьогодні Україні необхідно включитися в боротьбу за іноземного інвестора з метою розвитку соціально-економічних процесів за рахунок припливу іноземного капіталу, у зв'язку з чим необхідне вироблення адекватної сучасним умовам державної політики іноземного інвестування і форм її реалізації.

Іноземне інвестування є одним із напрямів підвищення ефективності національної економіки, умовою стабілізації

та структурних перетворень, задоволення потреб населення та суспільного виробництва у всіх галузях. Тому дослідження існуючих правових передумов для залучення інвестицій є актуальним і має велике практичне значення.

Мета даного дослідження полягає в аналізі форм державної політики іноземного інвестування.

Виклад основного матеріалу. Іноземне інвестування як самостійний напрям економічної діяльності, що має свої особливості, регулюється нормами конституційного, адміністративного, податкового, митного, банківського та інших норм права. Проте існуючі проблеми в регулюванні іноземного інвестування підкреслюють актуальність дослідження різних питань даного напряму діяльності, у тому числі і такого як форми державної політики іноземного інвестування (далі – ДПІ).

На думку автора, іноземне інвестування – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик підприємницька діяльність іноземних інвесторів, пов'язана з вкладенням іноземних інвестицій в об'єкти господарської діяльності на території приймаючої держави в видах та формах, не обмежених законодавством, з метою одержання прибутку або досягнення іншого соціально значимого ефекту [4, с. 66].

Важливим чинником розвитку даного напряму діяльності є ДПІ – це цілеспрямована діяльність органів державної влади за рішенням економічних проблем, досягненню і реалізації загальнодержавних цілей економічного і соціального розвитку суспільства або його окремих сфер, яка є засобом, що дозволяє державі досягти цілей, використовуючи правові, економічні і адміністративні методи дії на іноземних інвесторів як суб'єктів інвестиційних правовідносин [5, с. 579].

ДПІ є складовою частиною державної економічної політики і одним з основних напрямів зовнішньо-економічної політики держави. Автор вважає за можливе, в економічній ситуації, що склалася, виділення даного напряму в самостійний напрям державної діяльності. Вказане обґрунтовується, перш за все, цілями даної політики, а також наявністю спеціального законодавства, що визначає режим іноземного інвестування, статус іноземних інвесторів, видів іноземних інвестицій, форм іноземного інвестування і тому подібне. Крім того, важливу роль в регулюванні іноземного інвестування грають норми міжнародного права, що включає двосторонні і багатосторонні договори і угоди, дія яких поширюється лише на суб'єктів, що мають статус іноземного інвестора, що здійснює діяльність на території приймаючої держави. Таким чином, вказане обґрунтовує можливість виділення ДПІ в самостійний напрям державної діяльності. Переваги іноземних інвестицій, як засобу розвитку економіки, є безперечним і підтверджується тим фактом, що 20 найбільших держав світу є імпортерами 80% світових об'ємів інвестицій [3].

ДПІ здійснюється в певних формах, що обумовлене цілями, завданнями, принципами, функціями, методами даного напряму діяльності. Проте, питання форм ДПІ не були об'єктом дослідження, що обумовлює актуальність даної публікації.

При підготовці даної статті були проаналізовані та використані наукові праці українських та іноземних авторів: Я. Берназюка [6], Є. Гетьмана [7], Т. Гуржій [8], Д. Журавльова [9], Ю. Кунова [10], І. Оксьома [11]; С. Сулакшина, І. Рєпина [12]; В. Якуніна, М. Вилісова, І. Ахметзянова, Є. Сазонова, А. Тимченко [13]; М. Погорелко [14].

Поняття форми є філософською категорією і може використовуватися в декількох значеннях. У діалектичному матеріалізмі категорія форми невід'ємно пов'язана з категорією змісту. Форма (від лат. forma – вид, образ) будь-якого явища – це видимість, зовнішній бік чого-небудь, що відображає суть справи; спосіб здійснення, виявлення будь-якої дії [15, с. 617]; спосіб зовнішнього виразу змісту, відносно стійка визначеність зв'язку елементів змісту й їх взаємодії, тип та структура змісту [16, с. 103]. Зміст і форма як філософські категорії відображають взаємозв'язок певним образом впорядкованої сукупності елементів і процесів, що утворюють предмет або явище, тобто, змісту і способу існування та вираження цього змісту, його різноманітних модифікацій, тобто, форми [17, с. 65].

Так, зовнішній прояв діяльності органу виконавчої влади або його посадової особи, що здійснюється в рамках своєї компетенції, має назву форма управління [18, с. 63]. У загальному вигляді, на думку В. К. Колпакова, під формою управлінської діяльності слід розуміти той чи інший спосіб зовнішнього вираження (оформлення) змісту цієї діяльності. Кожен суб'єкт державного управління (орган чи посадова особа) наділений відповідною компетенцією, яка, як правило, дає йому можливість вибирати у конкретних ситуаціях той чи інший варіант поведінки, варіант конкретних дій, тобто, відобразити зміст управлінської діяльності у тій формі, яка, на його думку, найбільш ефективна і найбільшою мірою відповідає державним інтересам [19, с. 208-209]. У свою чергу, М. К. Якимчук форму управлінської діяльності визначає як зовнішньо виражену дію – волевиявлення посадової особи, здійснену у межах режиму законності та його компетенції для досягнення управлінської мети [20, с. 230]. Д. Журавльов вказує, що дійсно форма управлінської діяльності – це зовнішнє оформлення такої діяльності (організаційної чи правової) [9, с. 86].

В науці адміністративного права форму визначають як зовнішній вияв конкретних дій, що здійснюються органами державного управління для реалізації поставлених перед ними завдань [21, с. 188-189]. На думку А. П. Коренева, «... форми є об'єктивним вираженням сутності діяльності органів і посадових осіб, які здійснюють управління. Вони покликані забезпечити найбільш доцільне виконання функцій управління, досягнення цілей управління за найменших витрат сил, засобів і часу» [22, с. 86]. О. Ф. Андрійко відмічає, що «... форми – це зовнішні, постійно і типізовано фіксовані вирази (прояви) практичної активності державних органів із формування та реалізації управлінських цілей і функцій та забезпечення їхньої власної життєдіяльності» [23, с. 112]. І. Оксєм підкреслює, що форму можна також визначити, як зовні виражену дію виконавчого органу (посадової особи), що здійснюється в рамках його компетенції та викликає певні наслідки, які, якщо мають юридичний характер або мають певне юридичне значення, можна кваліфікувати як адміністративно-правові форми [11, с. 57].

Форми управлінської діяльності як способи зовнішнього вираження змісту управлінської діяльності перебувають під регулюючим впливом норм адміністративного права [24, с. 146; 25, с. 137, 153]. Традиційно форми адміністративної діяльності за ознакою правових наслідків поділяють на правові та неправові. Такий розподіл властивий і формам ДПІ, В. Волков вказує, що від конкретної форми визначається характером дії суб'єктів правовідносин, спрямованих на здійснення покладених на них функцій [26, с. 107-110].

Форми ДПП – це зовнішній вираз змісту діяльності державних органів, які приймаються суб'єктами державної влади у межах наданих їм повноважень із метою впливу на іноземних інвесторів при здійсненні іноземного інвестування на території приймаючої держави. ДПП є одним із напрямків цілеспрямованої державної діяльності, тому вона проявляється в конкретних діях і взаємозв'язках органів і посадових осіб, завдяки яким даний напрям набуває певних форм. Тобто, саме через ці форми державної діяльності відбувається реалізація ДПП, тому вони відіграють важливу роль, т. к. з їх допомогою забезпечуються: додержання встановленого порядку; гласність і прозорість діяльності; зміцнення законності; розвиток різних напрямків іноземного інвестування (корпоративного, концесійного, лізингового та ін.). Правильне розуміння форм ДПП сприяє глибшому усвідомленню змісту цієї діяльності, т. к. ефективність реалізації ДПП багато в чому залежить від правильного використання різних видів форм державної діяльності, тому поєднання різних форм сприяє вдосконаленню організації та впливу на суспільні процеси.

Під формами ДПП слід розуміти способи зовнішнього вираження цілеспрямованої діяльності органів державної влади, пов'язані з державним регулюванням та державним управлінням іноземного інвестування на території України. Форми ДПП повинні відповідати певним вимогам та повинні бути: стабільними; не виходити за межі вимог законності; відповідати компетенції суб'єкта управління; відповідати змісту функцій управління, характеру вирішуваних питань; сприяти досягненню цілей управлінського впливу; враховувати особливості конкретного керованого об'єкта. Нарешті, ступінь правової регламентації форм управління має не перешкоджати свідомому вибору самим органом управління тієї з них, яка в даній ситуації є доцільною, ефективною, найбільше відповідає поставленим перед ним завданням.

Для визначення форми ДПП має велике значення усвідомлення взаємного зв'язку між її змістом та формою, які взаємообумовлюють один одного. У процесі суспільного розвитку відбувається процес взаємодії форми та змісту політики та який реалізується шляхом впливу елементів форми на зміст ДПП, однак зміст займає привілейоване становище відносно форми. У відносинах змісту та форми зміст є основною, а форма – похідною від змісту, тобто зміст визначає форму. Разом з тим, форма має певну самостійність відносно змісту, тому може впливати як на зміст політики, так і на реалізацію цього змісту, що може носити як позитивний, так і негативний характер. Негативний характер взаємодії змісту та форми, як підкреслюють С. В. Кивалов та Б. А. Кормич, найчастіше виражається в їхніх конфліктах, які можуть носити функціональний, юридичний або моральний характер [17, с. 65].

Як приклад, ми можемо вказати про невідповідність діючого законодавства мети ДПП, недосконалість діючого законодавства. Так, спеціальний Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. [27] не відповідає сучасним вимогам і має певні прогалини у регулюванні суспільних відносин іноземного інвестування. Уникнення та розв'язання подібних конфліктів форми та змісту є однією з умов ефективності політики любого виду.

Здійснення державою та її компетентними органами певного комплексу заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування економічних процесів та забезпечення захисту національних інтересів та національної безпеки держави у зовнішньоекономічній

сфері або іншими словами – процес реалізації ДПП включає як правові, так і організаційні форми державної діяльності. Така система передбачає наявність відповідних механізмів нормативно-правового регулювання, тобто, існування певної сукупності правових норм для регулювання всього комплексу суспільних відносин, що виникають у цій сфері.

Взагалі, праву повинна відводитися важлива роль у реалізації цілей ДПП, право виступає в якості результату погодження суспільних інтересів індивідів, соціальних груп, зарубіжних держав та міжнародних інститутів, як засіб формального закріплення на державному рівні певних політичних завдань та рішень.

ДПП є одним з напрямків державної економічної політики і, як підкреслюють В. М. Корельський і В. Д. Перевалів, економічні стосунки, як і будь-які інші соціальні взаємозв'язки, можуть стабільно функціонувати, якщо вони закріплені в нормативній формі. Нормативні форми всілякі, але серед них лише права (це показує історичний досвід), в найбільшій мірі відповідає суті економічних відносин, їх ринковій природі [28, с. 62]. Право є найбільш адекватною і природною формою економічних стосунків, оскільки останні можуть нормально функціонувати лише і виключно в правовій формі. Отже, формами ДПП являються нормативно-правові акти (наприклад, Закони України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [29], «Про режим іноземного інвестування» [27] та ін.), що визначають правові основи іноземного інвестування, мети і завдання цілеспрямованої діяльності державних органів, міри сприяння діяльності іноземних інвесторів на території України та т. п.

М. Ю. Погорілко відзначає, що нормативно-правові форми джерел державної політики – письмові документи, що встановлюють правила поведінки (правові норми), прийняті на те суб'єктами, обов'язкові до виконання і мають легітимний характер, забезпечений у тому числі владним примусом. Нормативне забезпечення державної політики на концептуальному рівні будується за допомогою видання документів програмного характеру, тобто, політико-правових актів: різних послань, концепцій, доктрин, стратегій і тому подібне [30, с. 94]. З вказаним слід погодитися, оскільки саме в цих документах визначаються напрями, цілі і стратегія ДПП.

Правовою основою прийняття таких політико-правових актів програмного характеру в Україні є, перш за все, Конституція України [31], яка закріплює, що до повноважень Верховної Ради України належить визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики (п. 5 ст. 85); заслуховування щорічних та позачергових послань Президента про внутрішнє і зовнішнє становище України (п. 8 ст. 85); схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України (п. 11 ст. 85).

Так, наприклад, постановою Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року була схвалена Програма діяльності Кабінету Міністрів України [32], Указом Президента України від 12 січня 2015 року була схвалена Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [33]; постановою Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 р. була затверджена Програма розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні [34]; розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. була схвалена Концепція Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011–2015 роки [35]; розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня

2013 р. була схвалена Концепція загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки. З врахуванням значення малого і середнього підприємництва у створенні внутрішнього валового продукту розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. була схвалена Концепція загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014–2024 роки [36].

Аналіз чинного законодавства дозволяє відзначити, що формами ДПП являються, перш за все, нормативно-правові акти, проте до них також відносяться і політико-правові документи, що визначають напрями і цілі ДПП: послання, основні напрями, стратегії, концепції, програми, доктрини та т. п.

Разом з тим, у законодавстві України відсутній нормативний акт, який би регулював види, ієрархію, сферу дії вказаних документів, що не дозволяє визначити їх місце в системі нормативно-правових актів. Вказане підкреслює необхідність ухвалення закону України «Про нормативно-правові акти», проект якого знаходиться на розгляді Верховної Ради України [37], в якому необхідно визначити статус політико-правових та програмних актів, а також їх місце у системі діючого законодавства України.

В науковій літературі прийнята класифікація на правові та неправові форми реалізації ДПП. Правові форми пов'язані з виданням юридичних актів, організаційні реалізуються в межах вже прийнятих актів і представляють собою фактичні дії, що сприяють реалізації прийнятих юридичних актів. До неправових форм можна віднести створення конкретних державних органів, їх структурних підрозділів, матеріальне забезпечення їх роботи, підбір відповідних кадрів спеціалістів, технічного обслуговуючого персоналу, діловодства та інші організаційні заходи. Наприклад, з метою поширення інформації, обговорення існуючих проблем правового регулювання іноземного інвестування та його удосконалення є також міжнародні симпозиуми, конференції та інші організаційні заходи з участю іноземних інвесторів.

Правові форми державної діяльності щодо проведення ДПП, найзначніший обсяг якої здійснюється в державно-управлінській сфері, на яку покладено забезпечення здійснення ДПП, безпосередньо пов'язані з існуючим у державі механізмом правового регулювання. Зміст таких форм державної діяльності складають юридично значущі дії, які здійснюються у відповідності до встановленої правовими нормами процедури та які можливо класифікувати на правовстановлюючі, правозастосовні, правоохоронні та договірні форми.

До правових форм діяльності органів виконавчої влади, які здійснюють управління у економічній сфері та такому її напрямку як іноземне інвестування, можна віднести видання нормативних актів управління та здійснення на їх підставі інших дій юридичного характеру. Правовою формою управлінської діяльності стає лише тоді, коли у діях суб'єкта виконавчої влади чітко виявляється характерне для державного управління юридичне волевиявлення. Інші дії, які здійснюються органами виконавчої влади або їх посадовими особами, належать до неправових форм (організаційних, аналітичних, забезпечувальних тощо). Однак І. Оксьом вказує, що хоча виконавча влада з урахуванням її особливостей реалізується лише її суб'єктами і лише у правових формах, це не зменшує значення неправових форм діяльності [11, с. 58].

О. Г. Варич відмічає, що нормативне регулювання, яке здійснюється органами держави, завжди має правовий характер. Воно реалізується за допомогою відповідних організаційно-правових форм. Такі організаційно-правові форми є засобами впорядкування діяльності органів держави та поведінки людей [38, с. 109].

Крім того, з врахуванням особливостей іноземного інвестування, можемо стверджувати, що існує дві головні правові форми реалізації ДПП і основою їх класифікації ми можемо назвати внутрішню та зовнішню форми ДПП. По-перше, ДПП формалізується в такому інституті як іноземне інвестування. Іноземне інвестування має внутрішню спрямованість, яка обумовлюється тим, що засоби регулювання, контролю, встановлений порядок діяльності іноземних інвесторів існують у рамках державної економічної політики та такого її напрямку як зовнішньоекономічна, що безпосередньо пов'язана з територіальною юрисдикцією держави та застосовується лише щодо суспільних відносин, які виникли в зв'язку з здійсненням іноземного інвестування в Україні.

У зовнішній сфері формою реалізації ДПП є діяльність держави в сфері міжнародно-правових відносин. Виходячи з загальносвітових тенденцій цей засіб набуває все більшого значення, тому що в розвиток міжнародних економічних відносин часто відбувається поступка державою частки свого державного суверенітету на користь інших суб'єктів міжнародного права, що пов'язано з тим, що держава може делегувати частину своїх повноважень іншим міждержавним та наддержавним утворенням (наприклад, ЄС, митним союзам), відповідним міжнародним організаціям (наприклад, СОТ). Тому значну роль у регулюванні ДПП відіграють міжнародно-правові акти та організації економічного співробітництва, учасником яких є Україна.

Висновки. Форми ДПП – це зовнішній вираз змісту діяльності державних органів, які приймаються суб'єктами державної влади у межах наданих їм повноважень із метою впливу на іноземних інвесторів при здійсненні іноземного інвестування на території приймаючої держави. Форми ДПП повинні відповідати певним вимогам та повинні бути: стабільними; не виходити за межі вимог законності; відповідати компетенції суб'єкта управління; відповідати змісту функцій управління, характеру вирішуваних питань; сприяти досягненню цілей управлінського впливу; враховувати особливості конкретного керованого об'єкта.

Проведений аналіз дозволяє відзначити, що форми ДПП залежно від їх впливу на іноземних інвесторів класифікувати на наступні групи:

1. Політико-правові акти.
2. Програмні документи.
3. Національне законодавство України:
 - загальне законодавство;
 - спеціальне законодавство;
4. Міжнародно-правові акти:
 - двох сторонні договори та угоди;
 - багатосторонні міжнародні акти.

Важливу роль також грають неправові форми та організаційно-правові форми ДПП. Правильне розуміння форм ДПП сприяє глибшому усвідомленню змісту цієї діяльності, тому що ефективність реалізації ДПП багато в чому залежить від правильного використання різних видів форм державної діяльності, тому поєднання різних форм ДПП сприяє розвитку іноземне інвестування на території України.

Список використаної літератури

1. Чирков В. Душевний комфорт иностранного вкладчика / В. Чирков // Бизнес. – № 1 (107). – 17 января 1995 г.
2. Корниенко Н. Добыча в Украине полезных ископаемых / Н. Корниенко // Деловая Одесса. – № 36 (322). – 6 сентября 1996 г.
3. Гайдучкий А. Не за крохи. Украине нужна качественно новая стратегия привлечения иностранного капитала / А. Гайдучкий // Зеркало недели. Украина. – № 48-49. – 19 декабря 2014 г.
4. Пузанова Г. Й. Поняття іноземного інвестування як правової категорії / Г. Й. Пузанова // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «роль та місце ОВС у розвитку демократичної правової держави» 05 березня 2015 р. – С. 65-67.
5. Пузанова Г. Й. Поняття державної політики іноземного інвестування / Г. Й. Пузанова // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 575-579.
6. Берназюк Я. Особливості видання Президентом України актів, які не передбачені Конституцією України / Я. Берназюк // Публічне право. – 2013. – № 1 (9). – С. 38-44.
7. Гетьман С. А. Порядок реалізації Кабінетом Міністрів України нормотворчої діяльності / С. А. Гетьман // Публічне право. – 2014. – № 1 (13). – С. 42-46.
8. Гуржій Т. Концептуальні засади розуміння джерел державної політики / Т. Гуржій // Публічне право. – 2012. – № 2 (6). – С. 247-252.
9. Журавльов Д. Правові форми діяльності центральних органів виконавчої влади України / Д. Журавльов // Публічне право. – 2013. – № 1 (9). – С. 85-90.
10. Кунев Ю. Правове забезпечення діяльності органу державної влади: теоретичний аспект / Ю. Кунев // Публічне право. – 2012. – № 3 (7). – С. 44-50.
11. Оксьом І. Форми і методи державного управління в соціальній сфері: організаційно-правовий аспект / І. Оксьом // Публічне право. – 2014. – № 4 (16). – С. 56-64.
12. Сулакшина С. С. Источники и основания государственных политик в России: [монографія] / С. С. Сулакшина, М. Ю. Погорелко, И. В. Репина. – М. : Научный эксперт, 2010. – 224 с.
13. Якунина В. И. Политико-правовые источники и основания формирования и реализации государственных политик в России / В. И. Якунина, С. С. Сулакшина, М. В. Вилисова, И. Р. Ахметзянова // Труды Центра. Выпуск № 7. – М. : Научный эксперт, 2006. – 32 с.
14. Погорелко М. Ю. Нормативно-политические и нормативно-правовые источники и основания государственных политик / М. Ю. Погорелко // Проблемный анализ и государственно-управленческое проектирование. – 2009. – Выпуск № 1. – Том 2. – С. 93-109.
15. Словник української мови. – К., 1979. – Т. 10. – 738 с.
16. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ / За ред. І. П. Голосніченко, Я. Ю. Кондратьєва. – К. : МАУП, 1995. – 177 с.
17. Кивалов С. В. Митна політика: [підручник] / С. В. Кивалов, Б. А. Кормич. – Одеса: Юридична література, 2002. – 256 с.
18. Овсянко Д. М. Административное право: учеб. пособ. для студ. юрид. факультетов и институтов / Д. М. Овсянко. – М. : Юристь, 1995. – 304 с.
19. Колпаков В. К. Адміністративне право України: [підруч.] / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 752 с.
20. Якимчук М. К. Проблеми управління в органах прокуратури України: теорія і практика: [монографія] / М. К. Якимчук. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 440 с.
21. Кивалов С. В. Адміністративне право України / С. В. Кивалов. – О., 2003. – 896 с.
22. Коренев А. П. Административное право: Общая и особенная часть / Под ред. А. П. Коренева. – М. : МВШМ МВД СССР, 1986. – 486 с.
23. Андрійко О. Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади / О. Ф. Андрійко. – К. : Наукова думка, 2004. – 300 с.
24. Адміністративне право України / За ред. Ю. П. Битяка. – Харків: Право, 2000. – 516 с.
25. Козлов Ю. М. Административное право / Ю. М. Козлов. – М. : Юристь, 2001. – 319 с.
26. Волков В. Форми адміністративно-правового регулювання у галузі стандартизації та сертифікації / В. Волков // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 3. – С. 107-111.
27. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
28. Теория государства и права: учебник для вузов / Под ред. проф. В. М. Корельского и проф. В. Д. Перевалова. – 2-е изд., изм. и доп. – М. : НОРМА, 2002. – 616 с.
29. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.
30. Погорелко М. Ю. Нормативно-политические и нормативно-правовые источники и основания государственных политик / М. Ю. Погорелко // Проблемный анализ и государственно-управленческое проектирование. – 2009. – Выпуск № 1. – Том 2. – С. 93-109.
31. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
32. Програма діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Верховної Ради України від 11 грудня 2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014 р. – № 102. – Ст. 3005.
33. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2015. – № 2. – Ст. 154.
34. Програма розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні: постанова Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 28. – Ст. 1173.
35. Концепція Державної цільової економічної програми розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 75. – Ст. 2674.
36. Про схвалення Концепції загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 серпня 2013 р. // Офіційний вісник України. – 2013. – № 69. – Ст. 2543.
37. Проект закону про нормативно-правові акти : текст законопроекту до другого читання 17.10.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123.
38. Варич О. Г. Форми та принципи реалізації функцій держави: концептуально-аналітичний підхід / О. Г. Варич // Правова держава. – Випуск 19. – С. 107-114.